

[Skatteministeren]

prise afkræver medkontrahenten dokumentation for ikke at have gæld til det offentlige.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil der ikke i almindelighed for offentlige myndigheder være grund til at stille et sådant krav. Er der tale om større sammenhængende leverancer, hvor det kan være svært at finde andre til at træde ind i kontrakten ved eventuel misligholdelse, er der konkrete omstændigheder, som tyder på, at den pågældende på grund af svigtende økonomi ikke kan gennemføre opgaven, eller er der tale om større byggearbejder, vil et sådant krav dog efter omstændighederne kunne være rimeligt begrundet i hensynet til forsvarlig forvaltning, idet en entreprenørs eller leverandørs økonomiske soliditet, herunder likviditet, i sådanne tilfælde kan være af væsentlig betydning for en bygherre eller en modtager af løbende leverancer.

En bygherre vil i visse licitationsformer kunne lade entreprenørens økonomiske grundlag indgå i sine vurderinger af, hvilke tilbud der bør antages. Det er også helt almindeligt inden for byggeriet, at bygherren på anden måde sikrer sig mod entreprenørens insolvens, f.eks. gennem krav om bankgaranti og tilbageholdsret i indtil 10 pct. af enterprisesummen. Om adgangen til at vælge andre end lavestbydende henvises til Folketingets Ombudsmands beretning 1966, side 39 ff, og Jørgen Mathiassen »Aftaler i Forvaltningsretten«, side 597 ff.

Den omstændighed, at en offentlig myndighed kræver dokumentation for, at en entreprenør ikke har omfattende gæld til det offentlige, vil på den baggrund efter Justitsministeriets opfattelse ikke være et usagligt eller urimeligt vilkår, hvis det indgår som et led i en almindelig vurdering af entreprenørens eller leverandørens økonomiske muligheder for at gennemføre den byggeopgave eller leverance, som han ønsker at påtage sig.

En anden synsvinkel på spørgsmålet kan være, hvordan myndigheden eller entreprenøren kan sikre sig en sådan dokumentation, herunder om dokumentationen kan gives af Statskattedirektoratets Centrale Fordringsregister. Dette register føres af Told- og Skattestyrelsen.

En tredje synsvinkel på spørgsmålet kunne være spørgsmålet om modregning. Kan myndigheden, hvis der er gæld til det offentlige f.eks. i form af manglende betaling af skatter og afgifter, foretage modregning i enterprisesummen i takt med, at den forfalder til betaling?

Justitsministeriet skal i den forbindelse henvises til Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 186 af 22. november 1983 om begrænsning af statens modregningsret.

Det fremgår af cirkulæreskrivelsen, at man efter en beslutning i regeringen anmoder styrelserne om fremover at undlade at modregne statslige krav uden for formuerettens område, herunder renter og sagsomkostninger i anledning af sådanne krav, i krav på vederlag for leverancer, entrepriser og arbejds- og tjenesteydelser samt andre formueretlige krav mod staten. Man anmoder samtidig styrelserne om ikke at aftale modregning mellem sådanne krav samt at undlade at håndhæve allerede indgåede aftaler herom.

Der vedlægges til orientering en kopi af cirkulæreskrivelsen.«

(Cirkulæreskrivelse nr. 186 af 22. november 1983, ikke optrykt her).

Jeg kan tilføje, at for så vidt angår den praktiske fremgangsmåde med at indhente den fornødne dokumentation kan en leverandør/entreprenør rette henvendelse til skattemyndighederne og derfra få en status, idet man hos skattemyndighederne kan trække de relevante oplysninger i CFR (Det Centrale Fordringsregister), der vedligeholdes med oplysninger om stort set alle offentlige krav (skat, A-skat, moms, AMBI, ejendomsskat, bøder, bidrag m.v.).

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 11:

Forespørgsel til statsministeren [om, hvilke rammer der bør være for kommuners og amters deltagelse i erhvervsvirksomhed].

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 7/2 91).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 132:

Forslag til medieansvarslov.

Af justitsministeren (Engell).
(Fremsat 6/2 91).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Frank Jensen (S):

Folketingets behandling i dag af justitsministerens forslag til en ny medieansvarslov er med rette blevet betegnet som Folketingets behandling af en ny grundlov for medierne i Danmark, hverken mere eller mindre.

Presselovens særlige ansvarssystem vedrørende ansvarsplaceringen, når de ansvarlige for en ulovligt offentliggjort artikel skal findes, er indeholdt i den nuværende presselov fra 1938. Denne særbehandling begrundes først og fremmest i ønsket om informations- og ytringsfrihed og i pressens helt centrale placering i et demokrati som vort. Presseloven har som fundament at skabe en balance mellem sikringen af ytringsfriheden gennem massemediernes fri adgang til at bringe nyheder til offentliggørelse og den enkelte borgers krav på respekt for den personlige integritet og privatlivets fred.

Når alle disse pæne ord er sagt om de principielle bevæggrunde for de specielle retlige forhold for pressen, vil jeg gerne i dag vove den påstand, at flere borgere har taget skade af at være i pressens vridemaskine, end der er borgere, der har taget skade af at spise industrielt fremstillet pålæg.

For pålægsfremstillingen har vi et producentansvar og strenge krav til indholdet for at undgå farligt pålæg. Man kunne med rette spørge, om det samme producentansvar ikke bør være gældende for farligt fremstillet nyhedsformidling.

Medieudvalgets betænkning fra sommeren 1990, som danner baggrund for lovforslag nr. L 132, blev opfattet som en klar trussel ude på de danske dagsbladsredaktioner på baggrund af en flertalsindstilling om at indføre et driftsherrensansvar ved særlig grove krænkelser. Umiddelbart forekommer flertallets forslag at være en klar og naturlig samfundsmæssig reaktion over for den del af pressen, som hæmningsløst bruger krænkelser af privatlivets fred og menneskers integritet som et led i deres markedsføringskampagne.

Justitsministeren var meget hurtig til at fjerne dette forslag om et driftsherrensansvar fra medieudvalgets udkast til et lovforslag. Ministeren er da også blevet rost for dette initiativ i en lang række ledende artikler i dagspressen, og jeg skal medgive, at indførelsen af et driftsherrensansvar ikke er problemfri. Vi er i Socialdemokratiet kommet til den samme konklusion som justitsministeren, nemlig at driftsherrensansvaret reelt vil medføre en henlæggelse af det redaktionelle ansvar til mediernes bestyrelse, og dermed forsvinder den journalistiske uafhængighed, hvilket ikke er ønskeligt.

Justitsministerens lovforslag bryder nu ikke nogen af de afgørende principper i den eksisterende presselov fra 1938. Medieansvarsloven er blevet en revision med det formål at få en tidsvarende lovgivning, som med den rivende udvikling på medieområdet, ikke mindst inden for de elektroniske medier, i sig selv begrundet en revision.

Socialdemokratiet kan støtte lovforslagets bestemmelser om, at de særlige ansvarsbestemmelser, der i dag er gældende for den trykte presse, udvides til også at være gældende for radio- og tv-virksomhed samt for andre former for periodisk udbredt nyhedsformidling, og om, at der strammes op i forhold til rettens udmåling af bødestrafpen for pressens lovovertrædelser, således at massemediernes udbredelse samt den fortjeneste, som er eller kunne være opnået ved en lovovertrædelse, indgår i udmålingen af bødestrafpen.

Vi støtter også, at det presseetiske system lovfæstes, og at der oprettes et fælles pressecævn; vi håber ikke, at det medfører, at også de elektroniske medier vil bevæge sig ned på det lave etiske niveau, hvor nogle af de trykte medier befinder sig i dag.

Vi støtter, at journalisternes vidnefritagelse og adgang til kildebeskyttelse udvides til også at dække den elektroniske presse, således at der skabes lovhjemmel for den praksis, der allerede er indført hos anklagemyndigheden efter Retsudvalgets beretning om samme spørgsmål fra maj 1987.

Afslutningsvis vil jeg spørge justitsministeren, hvorfor det er justitsministeren og Justitsministeriet, der fremsætter dette forslag til en ny medieansvarslov, og ikke pressens minister, statsministeren, og Statsministeriet.

[Frank Jensen]

Socialdemokratiet kan i det store og hele støtte justitsministerens lovforslag. Vi vil i det udvalgsarbejde, der nu forestår, nøje gennemgå de høringssvar, som justitsministeren har indhentet ved lovforslagets høringsrunde, men vi vil bidrage til en konstruktiv behandling af forslaget og til fremme af lovforslaget.

Grove (KF):

Når vi beskriver vort demokrati, taler vi altid om de tre statsmagter, som det bygger på, nemlig den lovgivende, den udøvende og den dømmende magt. Men jeg tror da ofte, vi her i Folketinget sådan folketingsmedlemmer imellem taler om den fjerde statsmagt, nemlig medierne, og det er, hvad enten det er radio eller fjernsyn eller aviser. De har meget stor betydning for vort demokrati; det har stor betydning, at vi har en god nyhedsformidling, og det er med til at skabe debat i dette land. Det demonstreres jo dagligt både i tv og i aviser.

Men når medierne spiller denne meget vigtige rolle i dagens samfund, er det også nødvendigt, at der stilles store krav til de regler, der gælder for deres virksomhed. Det synes jeg dette lovforslag gør, som på en afgørende måde reviderer og moderniserer den gamle presselov, der har været i kraft i 53 år.

I et åbent folkestyre som det danske er det utrolig vigtigt, ja, det er en forudsætning for, at vi kan virke, at man har en fri, en uafhængig, ja, også kritisk presse – en presse, der har alle muligheder for at komme til orde, og det har den jo. Men samtidig skal der altså også være klare og faste regler for, hvem der kan gøres ansvarlig, hvis medierne går for vidt, og det sker jo af og til – nogle mere end andre. Jeg finder, at justitsministerens lovforslag tilgodeser disse vigtige synspunkter, synspunktet om at have en fri og kritisk presse, men samtidig også synspunktet om, at pressen skal kunne gøres ansvarlig, hvis den går for vidt.

Der er to væsentlige nyskabelser i lovforslaget. Den ene er reglerne for, om pressens virke nu også kommer til at gælde for de elektroniske medier. De har siden de mange nyskabelser på dette område egentlig svævet i et tomrum imellem de regler, der gjaldt for den skrevne presse, og reglerne for monoopolet Danmarks Radio. Men nu kommer disse medier – såvel Danmarks Radio som de andre – til at virke under de samme regler, som gælder for den øvrige

presse, og det er i sig selv selvfølgelig en fordel for dem, der virker i pressen, men selvfølgelig også for læserne, seerne og lytterne.

Den anden nyskabelse er, at pressens branchenævn for håndhævelse af de etiske regler bliver afløst af et pressenævn. Jeg synes, det er glimrende, at vi får et godt pressenævn til at afgøre, om man går for vidt, om de etiske regler, eller hvad det måtte være, bliver overtrådt, og det hilser vi med megen tilfredshed.

Jeg synes også, justitsministeren har løst spørgsmålet om redaktøransvaret på en glimrende måde, således at der ingen tvivl er om, at ansvaret ligger hos redaktøren. Men er der et eller andet medie eller en avis, der udnytter det groft, så er der altså også et ansvar, der kan gøres gældende i form af bøde m.v., dog uden at man rører journalistens frihed og redaktørens frihed, og det hilser vi meget velkommen i Det Konservative Folkeparti.

Derfor vil vi tilsige en hurtig og god udvalgsbehandling. Vi håber, vi må få lovforslaget vedtaget hurtigt.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre kan støtte dette forslag. Vi er godt tilfredse med, at der bliver fælles regler for alle massemedier. Vi er specielt enige i, at de velafprøvede ansvarsregler, der kendes fra presseloven, nu i tillempet form udvides til at omfatte andre massemedier.

Det har hele tiden været Venstres stærke ønske, at de klare ansvarsregler, der kendes fra den trykte presse, videreføres til de elektroniske medier, således at redaktøransvaret fortsat er det bærende, og således at der fortsat er mulighed for at få optaget anonyme indlæg og udsagn, samtidig med at den navngivne forfatter naturligvis selv bærer ansvaret for sine ytringer. Det er helt afgørende for den redaktionelle frihed, at det er således, samtidig med at den enkelte i de få tilfælde, hvor borgeren bliver krænket, skal have let ved at gennemskue ansvarsreglerne.

Mediernes samfundsmæssige betydning i Danmark kan ikke overvurderes. Det er helt afgørende for et demokrati, at medierne har fri adgang til oplysninger, at de frit kan viderebringes. Pressen er til for frihedens skyld, for at informere, vurdere, kommentere og ikke mindst kritisere.

[Birthe Rønn Hornbech]

Det er ikke lovgiverens opgave at skabe bestemte aviser og tv-programmer, og det er ikke politikernes opgave at skabe så tandløse medier, at alle kan være tilfredse til enhver tid. Tværtimod skal medierne provokere for derigennem at opvække og tvinge den enkelte til stillingtagen. Den enkelte læsers frihed består jo i at lade være med at købe en bestemt avis og købe en anden eller trykke på tv-afbryderknappen.

Vi ønsker i Venstre en vidtgående frihed for medierne, også når denne frihed vendes til kritik mod os selv. Men det er lige så klart, at denne vidtgående frihed for medierne brydes af hensynet til den enkeltes frihed, så den enkelte borger ikke bliver retsløs. Mediernes frihed og mediernes ansvar må nødvendigvis være to sider af samme sag. Ytringsfrihedens grænser må trækkes dér, hvor der sker overgreb mod den enkelte. Lovgivningsmagten kan naturligvis ikke acceptere grove overgreb og forfølgelser af enkelte sagesløse borgere. Det sætter straffeloven en stopper for, og det sætter de nu lovfæstede presseetiske principper en stopper for. Og det sætter udgiverhæftelsen en stopper for i de helt ekstreme sager.

Vi har i Venstres folketingsgruppe grundigt overvejet, om vi overhovedet kunne gå ind for en udgiverhæftelse, og specielt overvejet, om vi kunne tiltræde de bødeudmålingsprincipper, der lægges op til. Vi er endt med at kunne tilslutte os disse principper. Dels er hæftelsesreglerne jo allerede kendt fra den gældende presselov, dels er det afgørende for Venstre, at det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at disse skærpede regler kun tilsigter at ramme i helt ekstraordinære tilfælde, hvor der er tale om åbenbare overskridelser, der bærer præg af hetzlignende forfølgelse.

Reglerne vil altså ikke ramme selv vidtgående udsagn og reportager af seriøs karakter. Vi er ude i det ekstreme, hvis disse regler skal anvendes. Det fremgår endvidere af fremsættelsestalen, at der ikke tilsigtes bøder så store, at de konkrete tilfælde går ud over, hvad et massemedie kan betale.

Idet der altså ikke foreligger en ændret ansvarsordning i forhold til gældende presselov, og under de forudsætninger jeg har nævnt, mener vi i Venstre, at der med forslaget trækkes en fornuftig grænse mellem den redaktionelle frihed og retsbeskyttelsen af den enkelte. Sanktio-

nerne over for ødelæggelser af helt sagesløse mennesker er skærpet, men man kan på den anden side sige, at reglerne er til gavn for en lodig presse.

Det er afgørende for os, at der ikke indføres regler, der kan virke som incitament for udgiveren til at udøve daglig, direkte indflydelse på den redaktionelle proces. Vi håber, at bødehæftelsen kun får meget snæver anvendelse. Vi håber, at alene lovfæstelsen af de presseetiske regler vil fremme ansvarligheden.

Til sidst om kildebeskyttelsen: Det er klart, at disse regler også skal omfatte de elektroniske medier. Kildebeskyttelsen er en naturlig fortsættelse af redaktøransvaret for anonyme udsagn. Men også her gælder det, at der er nogle yderste grænser, der må trækkes, hvor åbenbare samfundshensyn taler herfor. Massemedierne kan heller ikke selv være tjent med, at det indtryk breder sig i befolkningen, at man er på forbryderens side. Kildebeskyttelsen er jo ikke ment som beskyttelse af forbryderne, men skal sikre os nyhedsformidling og debat.

Med disse bemærkninger tilsiger vi lovforslaget al støtte.

Gert Petersen (SF):

Det er naturligt, at der gælder de samme ansvarsregler både for den trykte og den elektroniske presse. Det burde have været tilfældet for længe siden; det er på høje tid, at denne reform nu bliver gennemført. Det hilser vi velkommen.

Massemedierne har jo mange opgaver. Nogle af dem er også at få finansieret sig selv. Det kan så føre til finurligheder som lottospil og andet pjank og også af og til sensationsjageri, som kan gå over grænsen.

Det er klart, at pressen kan ikke være ansvarsfri, men den centrale opgave, nyhedsformidlingen, handler alligevel først og fremmest om sikring af ytringsfriheden og fri adgang til informationer. Medmindre medierne kan fungere som offentlighedens vagthunde, kan demokratiet ikke fungere.

Men når der så alligevel skal trækkes nogle grænser – især, synes jeg, til beskyttelse af enkeltmennesker, så at de ikke bliver forfulgt – er det vigtigt, at disse skranker placeres så bredt, at det er muligt for medierne uden indskrænkning at tage alle samfundsrelevante spørgsmål op og formulere sig frit om dem og at få adgang til alle samfundsrelevante informationer, ja, at

[Gert Petersen]

skaffe sig adgang til dem. Det sidste kan jo være nødvendigt for både offentlige og private magtapparater; de er ofte præget af en stærk ulyst til at give informationer fra sig.

Det er grundsynspunkter, der hele tiden har bestemt SF's mediepolitik. Derfor er vi glade for, at vi fik fjernet den såkaldte meddelelseshæleribestemmelse i straffeloven, derfor medvirkede vi til offentligheds- og forvaltningsloven i 1985, og derfor regner vi nu med at få sikret en principiel aktindsigt også i EF-sagerne. Vi synes også, at pressen bør have lovhjemlet adgang til postlisterne, og det er spørgsmål, som vi vil vende tilbage til.

Det lovforslag om medieansvar, som nu ligger på vores bord, finder vi i det store og hele tilfredsstillende med en enkelt kritisk bemærkning. Den handler om kildebeskyttelsen. Jeg vil meget gerne medgive, at forslaget er en klar forbedring i forhold til den nuværende situation, men vi synes, at man burde gå videre, end man gør med stk. 5 og 6 i den foreslåede ændring af straffelovens § 172.

Jeg mener, at der stadig – trods fremskridt, som jeg altså kvitterer for – er tale om en sådan indskrænkning af kildebeskyttelsen, at medierne kan få svært ved at varetage opgaven som offentlighedens vagthunde og opsynsmænd. Formuleringerne er så brede, at det bliver for nemt for vrede myndigheder at få mediefolk dømt til at afsløre deres kilder, og det vil igen hæmme deres arbejde.

I virkeligheden tror jeg såmænd, at den politimæssige efterforskning udmærket kunne klare sig uden denne mulighed. Det er i hvert fald bevist i Tyskland, hvor der er total kildebeskyttelse; men så meget demokrati, som Tyskland har, tør vi vel ikke indføre herhjemme, det kan man ikke vente her for øjeblikket.

Men så kunne man da i det mindste følge forslaget fra Medieansvarsudvalgets andet mindretal – jeg henviser til betænkningen, side 287-292 – det mindretal, som en kendt mediechef, hr. Jørgen Schleimann, er med i. I stedet for at male med en bred pensel præciseres her, at vidnepligt, når det drejer sig om mediasager og mediefolk, kun kan forlanges ved lovovertrædelser, der i straffeloven takseres til 6 års fængsel eller mere, samtidig med at visse andre betingelser er opfyldt. Man præciserer også fra dette mindretals side, i hvilke særlige tilfælde der kan forlanges vidnepligt med tavshedsbrud.

Vi synes i SF, at begge disse forslag fra dette mindretal er værd at følge, og vi agter derfor undervejs at stille dem som ændringsforslag.

Tom Behnke (FP):

Jeg skal på Fremskridtspartiets vegne meddele, at vi er overvejende positive over for lovforslaget. Det er mere nævnt i ministerens skriftlige fremsættelsestale på tide, at vi får revideret presseloven og udarbejdet en ny, kaldet medieansvarsloven.

Det er vigtigt at have pressefrihed, og det er i mange tilfælde vigtigt, at vi har kildebeskyttelse, så pressefriheden kan leve så frit som muligt. Eneste undtagelse skal være, når retten af hensyn til en sags opklaring kræver kildeangivelse udleveret.

Samtidig er det vigtigt, at der er en tydelig angivelse af, hvem der er ansvarlig, så et vist etisk niveau kan holdes, dog uden at det forhindrer den frie adgang til at fremføre sine meninger. Ytringsfriheden skal således også gælde for journalister, der på samme måde som alle andre skal kunne komme med deres mening om tingene. Til gengæld skal der være en klar definition af, hvem der har ansvaret for udgivelsen af nyheder, således at private ikke uhæmmet kan slæbes frem i offentligheden mod deres vilje, og med private mener jeg både privatpersoner og privatvirksomheder.

Til det foreliggende lovforslag vil jeg gerne foreløbig spørge ministeren, hvorfor TV 2's regionale virksomheder er nævnt særskilt, når Danmarks Radio blot er nævnt generelt. Så vidt jeg er orienteret, har både Danmarks Radio og TV 2 regionale virksomheder, så hvad er forskellen?

Afslutningsvis vil jeg – mest for provokationens skyld – påpege, at hvis det var fuldstændig frit for enhver at udføre nyhedsformidling gennem såvel det trykte som det elektroniske medium, ville det være overflødigt med en medieansvarslov, idet markedsmekanismerne automatisk ville regulere markedet. Befolkningen ville hurtigt kunne skelne mellem den seriøse og den useriøse redaktionelle linie, sådan som det også stort set er tilfældet i dag med visse dagblade.

Vi glæder os til udvalgsarbejdet, selv om det unægtelig er et omfattende arbejde, der ligger forude, og vi er særdeles spændte på at se, hvordan loven ser ud, når vi når til tredjebehandlingen.

Svend Aage Jensen (CD):

Det har for mig altid været forbundet med en vis ærefrygt og respekt at stå på landets fremmeste talerstol, og da ikke mindst i dette tilfælde, hvor det for mit vedkommende er første gang.

Jeg vil herefter gå over til det egentlige. Til afløsning af presseloven har justitsministeren nu fremsat forslag om en ny medieansvarslov. Lovkomplekset er meget omfattende og tager sigte på at dække såvel forhold vedrørende den skrivende presse som tv og radio.

For CD er det magtpåliggende, at det centrale i den nye medieansvarslov bliver en fortsat sikring af pressefriheden, som vi kender den, og som vi i Danmark opfatter som et absolut nødvendigt element i vort demokrati. Pressefriheden skal dog begrænses, så at der ikke sker krænkelse af den enkelte borgers privatliv.

CD bemærker med tilfredshed, at forslaget indeholder en sammenlægning af Berigtigelsesnævnet, Radionævnet og Dansk Presse-nævntil ét uafhængigt organ sammensat af redaktører og medarbejdere, juridisk sagkyndige og sidst, men ikke mindst, repræsentanter for offentligheden, hvilket giver mulighed for sikring af en objektiv og uvildig behandling af klagesager.

Som sagt er lovkomplekset omfattende, og Centrum-Demokraterne forventer en grundig udvalgsbehandling, som vi vil tage aktivt og positivt del i.

Niels Helveg Petersen (RV):

De regler, som Folketinget her diskuterer, har jo overordentlig stor betydning som grundlag for daglig nyhedsformidling. Jeg vil gerne sige til justitsministeren, at jeg synes, han har haft en heldig hånd med udformningen af lovforslaget. På de punkter, hvor der er og har været diskussion, synes jeg stort set, justitsministeren har fundet de rigtige grænsedragninger.

De punkter, hr. Gert Petersen fremdrog som mulige ændringer til lovforslaget, mener jeg fortjener nøjere overvejelse i udvalget.

Jeg er godt tilfreds med, at der nu bliver ansvarsregler for de elektroniske medier parallelle med dem, der gælder for den trykte presse. Jeg synes også, det er rigtigt, at der for grove krænkelse af privatlivets fred kan idømmes større bøder, end vi hidtil har set. Det er en relevant sanktion over for de trykte medier og an-

dre medier, som forbryder sig imod – skal vi sige – gode regler.

Der har været røster om, at det kunne være rigtigt at gå et skridt videre og stadfæste et særligt udgiveransvar. Man kan sådan set godt sætte sig ind i de ræsonnementer, der ligger bag, om, at den kreds af personer og de økonomiske interesser, som står for ledelsen af medier, også direkte skulle kunne ifalde et ansvar for, hvad der står i de pågældende medier. Der er et ræsonnement i det, som man er nødt til at gå nøje igennem; men når man gør det, må man også komme til det resultat, at konsekvenserne af en sådan regel ville være uheldige for nyhedsformidling, for kommentarer og for pressens reelle frihed. Det måtte meget hurtigt føre til, at udgiverne tiltvang sig eller påtog sig et større ansvar for mediernes daglige indhold, og det ville være et tilbageskridt for den reelle diskussion og ytringsfrihed. Så velforståelig ideen om et udgiveransvar derfor kan være, må den af hensyn til konsekvenserne for ytringsfriheden afvises.

Det Radikale Venstre finder som sagt, at justitsministeren stort set har haft en meget heldig hånd med udformningen af lovforslaget, og vi ser frem til en hurtig og ordentlig behandling af forslaget.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti synes også, at det er et godt forslag. Jeg sad og kiggede på det i går og tænkte, at det egentlig er meget sjældent, at man får et lovforslag med så klar en opbygning. Det præciseres hele tiden, hvad der er redaktøransvar, og hvad der er andres ansvar osv., og det synes jeg er meget fint, fordi man så måske kan komme uden om nogle af diskussionerne om, hvem der egentlig har ansvaret.

Ellers er lovens hovedformål vel at få også de elektroniske medier med, og det er da ganske givet, at de spiller en meget, meget stor rolle. Alle herinde ved i hvert fald, at de er utrolig stærkt meningsdannende, og at det kan være meget svært at få de synspunkter, der kommer frem dér, tilbagevist i den trykte presse.

Jeg synes, det er meget godt, at man også stræber efter at have den journalistiske frihed i højsædet. Det er meget vigtigt, at vi har en vågen presse i Danmark, både trykt og elektronisk, men i deres iver efter at kapre seere eller lyttere eller læsere kan det så være, at nogle medier – efter hvad nogle af os mener – går over

[Inger Stilling Pedersen]

anstændighedsgrænsen og går så tæt ind på privatlivet, at det virkelig kan skade enkeltpersoner og disses familier. Vi synes, det er meget, meget vigtigt, at vi får det stoppet, at de kan drages til ansvar, og at det får konsekvenser, der kan mærkes, for når man én gang på den måde har ødelagt et menneske, eller måske flere mennesker, er det næsten umuligt at genoprette det.

Der er selvfølgelig regler om, at man kan få et dementi eller en berigtigelse i avisen eller bladet, eller hvad det er, men det bliver ofte placeret på en sådan måde, at det ikke trænger frem, så den skade, der er sket, vil være meget svær at genoprette. Det har mange mennesker haft tæt inde på livet og har lidt under det.

Vi tilsiger en positiv udvalgsbehandling og håber, at vi får et godt forslag igennem.

Justitsministeren (Engell):

Jeg vil gerne sige en hjertelig tak til ordførerne for alle partier, som har givet tilslutning til forslaget. Jeg er meget glad for den opbakning, som er kommet til udtryk fra ordførernes side, og jeg mener også, at det er af betydning, at det, som måske lidt fint er blevet kaldt pressens grundlov, kan komme til at hvile på et bredt politisk grundlag i Folketinget.

Siden Medieansvarsudvalget afgav betænkning i sommeren 1990, har der været en omfattende, og jeg synes også en god debat i pressen om alle hovedpunkterne i den nye ansvarsordning. Jeg mener også, at der med forslaget, som det er lagt frem nu, er tale om væsentlige landvindinger på en række punkter, og det er glædeligt, at forslaget, som det er fremgået af en lang række ledende artikler igennem det seneste halve års tid, har fået bred opbakning i pressen selv.

Jeg synes også, der kan være grund til at sige tak til Medieansvarsudvalget, hvis arbejde jo har været grundlaget for dette lovforslag. Udværksarbejdet har været langvarigt, men også uhyre grundigt. Man kan vel sige, at der ikke er én sten, der ikke er blevet vendt på hele medieansvarsområdet i den sidestærke betænkning, som har været udgangspunktet for lovforslaget, og nu er vi altså ved den efterfølgende politiske beslutningsproces.

Et af de væsentligste punkter er selvfølgelig, som flere ordførere har været inde på, ligestillingen mellem dagblade og radio- og fjernsyns-

udsendelser. Jeg mener, det er vigtigt for informationsfriheden og for samfundsdebatten, at alle medier nu får mulighed for at fungere på lige vilkår. Lovforslaget giver de elektroniske medier mulighed for ligesom den trykte presse at bringe anonyme indslag på redaktørens ansvar. I den forbindelse vil jeg også godt fremhæve, at jeg har anset det for helt grundlæggende, at det fælles grundlag omfatter alle de elektroniske medier, både de landsdækkende kanaler og de lokale radio- og fjernsynsforetagender, så man kan sige, at der ikke er tale om rangklasser inden for radio og fjernsyn; der er tale om en ligestilling.

I konsekvens af ligestillingen har det også været muligt at udvide kildebeskyttelsen, sådan at der indrømmes kildebeskyttelse for journalister ved radio og fjernsyn. Det er jo et af de spørgsmål, der har stor praktisk betydning, og som flere gange har givet anledning til debat også her i Folketinget.

Vi lægger op til, som flere har været inde på, en udvidelse af kildebeskyttelsen, sådan at domstolenes adgang til at meddele vidnepålæg begrænses i forhold til i dag, og her er der tale om en klar indrømmelse i forhold til pressen og en styrkelse af pressefriheden her i landet. Det er et forslag, som jeg er glad for at vi har haft mod til at komme med, og som også får en god modtagelse her i Folketinget.

Med lovforslaget gennemføres der også fælles regler om borgernes ret til genmæle i medierne, og selv om der naturligvis er væsensforskelle på grund af mediernes karakter med hensyn til berigtigelser i den trykte presse og radio og fjernsyn, så er det en stor fordel, at alle medierne fremover kan arbejde efter de samme genmæleregler.

Endelig betragter jeg det som en af de væsentlige landvindinger, at vi nu kan få lovfæstet presseetiske regler, sådan at der ikke længere er tale om, at det er en frivillig sag, om et dagblad eller et fjernsynsforetagende vil følge de spilleregler, der må gælde for at give borgerne beskyttelse af privatlivets fred, som vi er enige om at værne.

Hidtil har det jo været sådan, at de presseetiske regler ikke har været anerkendt af Dansk Journalistforbund, og det har været en frivillig sag, om et dagblad ville anerkende Dansk Pressenævns afgørelser. Nu er det sådan, at Dansk Journalistforbunds medlemmer af Mediean-

[Justitsministeren]

svarsudvalget, herunder forbundets daværende formand, som udvalgets øvrige medlemmer har kunnet gå ind for denne ordning. Og det er et forslag, som har givet genlyd, kan jeg godt sige, også i andre lande, ikke mindst i de andre nordiske lande.

Jeg er glad for, at der før lovforslagets behandling i Folketinget har været en så omfattende omtale af de nye rammer for nyhedsformidlingen, og den omtale og den opbakning mener jeg er et godt udgangspunkt for Folketingets videre behandling.

Meget naturligt har et af de helt centrale spørgsmål i diskussionen, også i forbindelse med udvalgets afgivelse af betænkning, været spørgsmålet om udgiverens ansvar. Baggrunden for den til tider meget livlige diskussion – og også følelsesladede, kan man vel godt sige – var et forslag fra udvalgsflertallet om, at medieforetagendet i særlig grove tilfælde, freds- og æreskrænkelser, skulle kunne pålægges et objektive bødeansvar for indholdet af et skrift eller en udsendelse.

Som det fremgår af lovforslaget, har vi ikke i regeringen kunnet følge dette forslag. En regel om et objektive bødeansvar for udgiveren ville set med mine øjne være en meget væsentlig ændring af de bærende principper for ansvarsordningen på medieområdet, som jo i dag bl.a. er karakteriseret ved, at det endelige ansvar påhviler den ansvarshavende redaktør eller chefredaktør. Der ville være tale om en nyskabelse i dansk presse, som bryder med et væsentligt princip, og i alle tilfælde ville der være en risiko for at få en afsmittende virkning i den daglige virksomhed ved programtilrettelæggelse og ved redaktionen af blade og en langt videregående afsmittende virkning i negativ retning på selve informationsfriheden her i landet, også selv om bestemmelsen reelt fik en meget begrænset rækkevidde.

Jeg mener med andre ord, at selv om man fra flertallets side i Medieansvarsudvalget lagde op til en relativt begrænset anvendelse, så ville man i dagligdagen på redaktionerne måske komme til at opleve, at det fik en videregående indflydelse. Også af den grund er det vigtigt efter min mening, og heldigvis også efter Folketingets, at holde fast i principperne.

I dag har den ansvarshavende redaktør et hovedansvar, men selvfølgelig også dermed en hovedforpligtelse. Ændrer vi på dette ansvars-

system, risikerer vi at anfægte den redaktionelle frihed og i sidste ende friheden til at ytre sig i medierne, og det er baggrunden for, at jeg ikke kunne følge udvalgets forslag på dette punkt. Efter min opfattelse er det i et åbent folkestyre fantastisk vigtigt, at den redaktionelle frihed inden for medierne fastholdes, men det bør naturligvis ske på grundlag af faste ansvarsregler.

På den anden side er jeg også enig i, at der er grund til, som flere ordførere har været inde på, at se med megen alvor på de grove og ekstreme lovovertrædelser, som ved bestemte lejligheder eller lejlighedsvis manifesterer sig i medierne, og som jo bl.a. kan være båret af salgsfremmede hensyn mere end af hensynet til ytrings- og informationsfriheden. Det er derfor, vi i forslaget har valgt denne balancerede løsning, som jeg vil kalde det, med en regel om, at udgiveren, der jo har den økonomiske interesse, hæfter for de bøder, som idømmes andre, redaktøren, efter medieansvarslovens regler.

Jeg er glad for den tilslutning, der har været. Der blev stillet et par enkelte spørgsmål, og et af dem stillede hr. Frank Jensen, der spurgte, hvorfor det var justitsministeren og ikke statsministeren som pressens minister, der fremsatte dette lovforslag. Det er jo sådan, at den gældende presselov allerede i dag er justitsministerens ansvarsområde, og det må også være naturligt, at en lov, der drejer sig om at placere et strafansvar, naturligt hører hjemme i Justitsministeriets regi. I øvrigt var jeg meget glad for også Socialdemokratiets klare støtte til forslaget.

Hr. Gert Petersen var også positiv i sin holdning og rejste – helt naturligt, synes jeg – et andet af de centrale spørgsmål, der har været oppe i forbindelse med Medieansvarsudvalgets behandling, nemlig om kildebeskyttelsen. Også det spørgsmål har jo været fantastisk grundigt diskuteret i udvalget, der ligger en række mindretalstilkendegivelser, og der ligger en flertalsindstilling, og jeg har, som det er fremgået, valgt at følge flertallets indstilling, som efter min opfattelse betyder en væsentlig udvidelse. Det var hr. Gert Petersen jo også selv inde på, det var et klart fremskridt, som hr. Gert Petersen rigtigt sagde, men der må jo lægges et snit et sted. Tidligere ville udsigten til bøde og hæfte være nok til at kunne give et vidnepålæg, og vi lægger op til i forslaget, at det alene skal kunne gives, hvor der er tale om alvorlige lovovertrædelser – og det vil typisk være overtrædelser,

[Justitsministeren]

som vil kunne give fængsel i 2 år eller mere. Vi får lejlighed til at diskutere det under udvalgsarbejdet, men jeg mener som sagt, at der her er lagt en rimelig og fornuftig balance ind i forslaget, og den håber jeg at vi vil kunne fastholde under den videre behandling.

Hr. Tom Behnke spurgte mig, om der var forskel i selve formuleringen på Danmarks Radio og Danmarks Radios regionale udsendelser og så på TV 2's regionale programmer. Det er ikke tilfældet; der er en fuldstændig ligestilling på dette felt. Når den formulering er anvendt i lovforslaget, er det alene udtryk for, at der efter anden lovgivning er et særligt programansvar i forhold til de forskellige regionale programmer, men der er som sagt tale om en ligestilling.

Hr. Niels Helveg Petersen gjorde nogle centrale betragtninger om udgiveransvaret, så det skal jeg ikke knytte mange kommentarer til. Jeg er helt enig i de synspunkter, som hr. Niels Helveg Petersen fremkom med.

Også fru Inger Stilling Pedersen gav forslaget sin opbakning, og det tyder på – hvilket jeg da også håber og gerne vil bidrage til – at lovforslaget kan få en relativt hurtig behandling i Folketinget med henblik på, at det kan vedtages og træde i kraft snarest muligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. 79:

Forslag til lov om ændring af straffeloven. (Maskeringsforbud).

Af Tom Behnke (FP) m.fl.
(FremSAT 22/1 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Justitsministeren (Engell):**

Ja, det er unægtelig noget helt andet. Det lovforslag, som vi skal behandle nu, er identisk med det, som blev stemt ned i Folketinget sidste sommer. Dengang stemte regeringspartierne imod lovforslaget. Der blev ikke lagt skjul på, hvorfor Venstre og Det Konservative Folkeparti gik imod. Årsagen var ikke, at vore to partier var negativt indstillet over for et maskeringsforbud i straffeloven. Årsagen var heller ikke, at der var lovtekniske problemer med forslaget. Det forslag, som Fremskridtspartiet oprindeligt fremsatte, blev jo ændret bl.a. under henvisning til en række af de besvarelser, der var blevet afgivet i Folketingets Retsudvalg, og udformningen af de nye bestemmelser er i orden. De er faktisk blevet rigtig vellykkede.

Når Venstre og Det Konservative Folkeparti alligevel stemte imod lovforslaget, var det jo ganske naturligt, fordi regeringen dengang ikke alene bestod af vore to partier, men også af Det Radikale Venstre, og Det Radikale Venstre har jo igennem de år, hvor vi har diskuteret denne sag, ikke kunnet acceptere reglen om maskeringsforbud. I den situation måtte vi naturligvis afgøre, hvilke hensyn der havde den største vægt: hensynet til regeringssamarbejdet eller ønsket om et maskeringsforbud, og i den situation valgte vi at stemme for et fortsat regeringssamarbejde, fordi det nu – med al respekt – trods alt var vigtigere end maskeringsforbudet.

I dag er situationen en anden, antallet af regeringspartier er mindre, men til gengæld er der nu enighed om, at vi fra regeringens side vil støtte det forslag, der er fremsat. Så får vi også set, om flertallet i Folketinget er skiftet i forbindelse med behandlingen. Det vil den videre debat jo vise.

Når det er sagt, vil jeg til gengæld også understrege, at det er selve lovforslaget, vi kan støtte. Bemærkningerne skal vi jo ikke stemme om, men hvis det havde været tilfældet, ville vi have stemt imod. Fremskridtspartiets bemærkning til lovforslaget er ubrugelige som instrument til forståelse og bedømmelse af lovforslaget, sådan som det er meningen med bemærkning til et lovforslag. Man kan sige det på den måde, at Fremskridtspartiets bemærkninger mere har karakter af en brandtale og ikke en